

ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ НАЧАЛЬНИКА ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

11.04.2023

Херсон

159

Про затвердження програми розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя у Херсонській області на 2023 – 2025 роки

З метою вдосконалення у Херсонській області роботи щодо реалізації державної мовної політики, створення сприятливих умов для всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного, виховання шанобливого ставлення до української мови як до засобу єднання українського суспільства та зміцнення його української ідентичності, формування патріотизму у громадян України, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 року № 252 «Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану», Указу Президента України від 31 травня 2018 року № 156/2018 «Про невідкладні заходи щодо зміцнення державного статусу української мови та сприяння створенню єдиного культурного простору України», розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 травня 2021 року № 474-р «Про схвалення Концепції Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року», керуючись частиною шостою статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 68/2022 «Про утворення військових адміністрацій»:

1. Затвердити програму розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя у Херсонській області на 2023 – 2025 роки (далі – Програма), що додається.

2. Керівникам структурних підрозділів обласної державної адміністрації, районних державних (військових) адміністрацій, військових адміністрацій населених пунктів забезпечити виконання заходів Програми та про результати інформувати Департамент реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації щороку до 15 січня.

3. Департаменту реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації щороку до 01 лютого інформувати обласну військову адміністрацію про реалізацію заходів Програми.

4. Контроль за виконанням цього розпорядження покласти на заступника голови обласної державної адміністрації з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації (С.М.І.О.) Петрова С.Г.

Начальник обласної
військової адміністрації

Олександр ПРОКУДІН

ЗАТВЕРДЖЕНО

Розпорядження начальника
обласної військової адміністрації

11.04.2023 № 159

ПРОГРАМА

розвитку та функціонування української мови як державної
в усіх сферах суспільного життя у Херсонській області
на 2023 – 2025 роки

I. ПАСПОРТ ПРОГРАМИ

1.	Ініціатор розроблення Програми	Херсонська обласна військова адміністрація
2.	Дата, номер і назва розпорядчого документа органу виконавчої влади про розроблення Програми	Доручення начальника Херсонської обласної військової адміністрації від 21 березня 2023 року № 71-д «Щодо розроблення проекту програми»
3.	Розробник Програми	Департамент реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації
4.	Співрозробники Програми	Структурні підрозділи обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів
5.	Відповідальний виконавець Програми	Департамент реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації
6.	Співвиконавці Програми	Структурні підрозділи обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів
7.	Термін реалізації Програми	2023 – 2025 роки
8.	Перелік бюджетів, які беруть участь у виконанні Програми	Обласний бюджет, інші місцеві бюджети, інші джерела
9.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми	Усього – 2625,0 тис. грн, у тому числі: 2023 рік – 875,0 тис. грн; 2024 рік – 875,0 тис. грн; 2025 рік – 875,0 тис. грн
9.1.	кошти обласного бюджету	2625,0 тис. грн
9.2.	кошти інших місцевих бюджетів	
9.3.	кошти інших джерел	

II. Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Програма

Програма розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя у Херсонській області на 2023 – 2025 роки (далі – Програма) розроблена відповідно до статей 10, 11, 53 Конституції України, Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», Указів Президента України від 15 лютого 2010 року № 161/2010 «Про Концепцію державної мовної політики», від 31 травня 2018 року № 156/2018 «Про невідкладні заходи щодо зміцнення державного статусу української мови та сприяння створенню єдиного культурного простору України», розпоряджень Кабінету Міністрів України від 17 липня 2019 року № 596-р «Про схвалення Стратегії популяризації української мови до 2030 року «Сильна мова – успішна держава» (із змінами), від 16 грудня 2020 року № 1585-р «Про затвердження плану заходів з реалізації першого етапу (до 2022 року) Стратегії популяризації української мови до 2030 року «Сильна мова – успішна держава» (із змінами), від 19 травня 2021 року № 474-р «Про схвалення Концепції Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року», Європейської культурної конвенції 1954 року.

Мова є великим національним чинником принципового значення, основою національного життя народу, всіх творчих сил розвитку національної культури.

Утвердження і розвиток української мови, яка згідно з Конституцією України є державною, – це та стратегічна мета, без реалізації якої неможлива подальша розбудова Української держави.

Країною-агресором упродовж багатьох років насаджалися дезінформаційні наративи про те, що Херсонщина є російськомовним регіоном. Однак за результатами Всеукраїнського перепису населення українську мову вважають рідною 73,2% населення Херсонської області, російську мову визначили рідною 24,9% населення, частка інших мов, вказаних як рідні, становить 1,8%. Найбільш численною корінною національністю від загальної кількості населення області є українці, яких 82%.

Окупаційними військами на території області здійснювалося цілеспрямоване знищення україномовної літератури в закладах освіти та культури, розграбовано їх матеріально-технічну базу, значна частина цих закладів через ворожі обстріли зазнала пошкоджень та руйнувань.

Після деокупації територіальних громад області зафіксовано факти лінгвоциду української мови: з бібліотек закладів освіти вивезено та знищено підручники з історії України, української мови та літератури; знищено наочне обладнання, державну символіку; окупаційна влада розпочинала або планувала розпочати навчальний процес за російськими програмами.

Попри моральний, психологічний та фізичний тиск окупантів, мешканці області дотримувались і продовжують дотримуватися на тимчасово окупованій території Херсонщини проукраїнської позиції. З початком повномасштабного

вторгнення рф значна частина херсонців прийняла рішення про перехід на спілкування українською мовою.

У Херсонській області є потреба в подальшій активізації цілеспрямованої роботи щодо забезпечення належного функціонування державної мови в таких сферах життя, як освіта, культура, спорт і туризм, реклама, засоби масової інформації, сфера надання послуг тощо.

Необхідно й надалі створювати умови для продуктивної комунікації та взаємодії українців між собою як запоруки їх ефективного особистісного і професійного розвитку, докладати зусиль для розширення меж функціонування української мови, забезпечення її всебічного розвитку в області як консолідуючої сили громадянського суспільства.

Ресурсне забезпечення Програми викладено в додатку 1.

III. Визначення мети Програми

Метою Програми є:

забезпечення додержання конституційних гарантій і створення умов для всебічного розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на всій території Херсонської області;

виховання шанобливого ставлення до української мови як до засобу єднання українського суспільства та зміцнення його української ідентичності; формування патріотизму у громадян України.

IV. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, обсягів та джерел фінансування; строки та етапи виконання Програми

Досягти мети Програми передбачається шляхом:

зміцнення державного статусу української мови, вироблення дієвого механізму її захисту, розвитку та популяризації;

забезпечення дотримання посадовими і службовими особами органів державної влади та органів місцевого самоврядування, іншими посадовими та службовими особами вимог закону щодо обов'язковості використання державної мови під час виконання своїх посадових обов'язків, недопущення її дискримінації;

мотивування населення області до вивчення, навчання та спілкування українською мовою, запровадження та реалізації відповідних проєктів;

розроблення та відкриття мережі курсів з вивчення української мови, зокрема дистанційних та онлайн-курсів, для різних категорій осіб, у тому числі на безоплатній основі, здійснення інших заходів зі сприяння опануванню державної мови;

подальше підвищення якості викладання державної мови в закладах освіти;

формування цілісного національного інформаційно-культурного простору.

Фінансування заходів, визначених Програмою, здійснюватиметься з урахуванням реальних можливостей обласного та місцевих бюджетів, а також за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством.

Програма короткострокова та передбачає вирішення зазначених проблем і здійснення відповідних заходів упродовж 2023 – 2025 років.

V. Перелік завдань і заходів Програми та результативні показники

Основними завданнями Програми є такі:

проведення літературного фестивалю до Дня української писемності та мови з охопленням заходом не менше 10 тис. осіб;

створення 20 електронних бібліотек на базі пунктів незламності, розгорнутих у закладах освіти;

відкриття мовних курсів для посадових та службових осіб органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій державної та комунальної форм власності з охопленням не менше 200 осіб;

проведення семінарів, вебінарів, бесід, лекцій, майстер-класів тощо серед здобувачів освіти у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти з питань формування та реалізації державної мовної політики з охопленням відповідними заходами не менше 7 тис. осіб;

проведення обласного літературного туру «Книгомандри» за участю українських сучасних видатних письменників із залученням до участі в заходах 5,7 тис. осіб, Південного фестивалю книги та читання «Південний Миколай» – 1500 осіб щороку;

підвищення кваліфікації всіх категорій слухачів з теми «Формування мовленнєвої компетентності педагога» з охопленням відповідними заходами не менше 11 тис. осіб;

відкриття курсів вивчення української мови для внутрішньо переміщених осіб різних вікових категорій – не менше 300 осіб;

проведення національно-патріотичних, культурно-мистецьких, інформаційних, соціокультурних та просвітницьких заходів, які сприятимуть популяризації української мови, підвищенню престижу її використання, формуванню національної ідентичності через українську мову, з охопленням заходами не менше 80,0 тис. осіб;

організація та проведення Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка, Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика;

проведення мовно-виховних заходів у закладах загальної середньої освіти (свята рідної мови, дитячі ранки, виховні години, конкурси знавців української мови, вікторини тощо);

проведення заходів з популяризації читання серед населення області, забезпечення доступу до безкоштовних онлайн-курсів у бібліотеках та клубних закладах територіальних громад, продовження діяльності розмовного клубу

Віолетта ЦАРЬКОВА

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
програми розвитку та функціонування української мови як державної
в усіх сферах суспільного життя у Херсонській області
на 2023 – 2025 роки

Обсяг коштів, які пропонується залучити на виконання Програми	Етапи виконання Програми			Усього витрат на виконання Програми
	2023 рік	2024 рік	2025 рік	
Обсяг ресурсів, усього, в тому числі:	875,0	875,0	875,0	2625,0
обласного бюджету	875,0	875,0	875,0	2625,0
інших місцевих бюджетів				
інших джерел				

Директор Департаменту
реалізації гуманітарної політики
обласної державної адміністрації

Віолетта ЦАРЬКОВА

НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЗАХОДИ
програми розвитку та функціонування української мови як державної
в усіх сферах суспільного життя у Херсонській області
на 2023 – 2025 роки

№ п/п	Назва напрямку діяльності (пріоритетні завдання)	Перелік заходів Програми	Строк виконання заходу	Виконавці	Джерела фінансу- вання	Орієнтовні обсяги фінансування (вартість), тис. грн, у тому числі:				Очікуваний результат (у натуральних вимірниках)
						разом	2023 рік	2024 рік	2025 рік	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Зміцнення державного статусу української мови, вироблення дієвого механізму її захисту, розвитку та популяризації	1. Організація наукових конференцій, семінарів, круглих столів, практикумів, презентацій, зустрічей з відомими в Україні мовознавцями, лекторіїв, виставок, присвячених пам'ятним датам та видатним особистостям	Протягом року	Департамент реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації, управління освіти і науки обласної державної адміністрації, районні державні (військові) адміністрації, військові адміністрації населених пунктів						Охоплення відповідними заходами не менше 3 тис. осіб

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
		2. Проведення літературного фестивалю до Дня української писемності та мови	Листопад (щороку)	Управління освіти і науки обласної державної адміністрації						Охоплення заходом не менше 10 тис. осіб
		3. Створення електронних бібліотек на базі пунктів незламності, розгорнутих у закладах освіти	До 01 вересня 2023 року	Районні державні (військові) адміністрації, військові адміністрації населених пунктів						Створення 20 електронних бібліотек
		4. Відкриття мовних курсів для посадових та службових осіб органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій державної та комунальної форм власності, внутрішньо переміщених осіб та всіх верств населення області	Вересень – лютий (щороку)	Комунальний вищий навчальний заклад «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради (за згодою)						Охоплення мовними курсами не менше 700 осіб щороку

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
		5. Проведення семінарів, вебінарів, бесід, лекцій, майстер-класів тощо серед здобувачів освіти у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти з питань формування та реалізації державної мовної політики	Протягом року	Управління освіти і науки обласної державної адміністрації, заклади вищої освіти (за згодою)						Охоплення відповідними заходами не менше 7 тис. осіб
		6. Проведення обласного літературного туру «Книгомандри» за участю українських сучасних видатних письменників	Протягом року	Департамент реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації, Херсонська обласна бібліотека для юнацтва ім. Б.Лавренюва (за згодою), військовій адміністрації населених пунктів	Обласний бюджет	400,0		200,0	200,0	Залучено до участі в заходах 5,7 тис. осіб

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
		7. Проведення Південного фестивалю книги та читання «Південний Миколай»	Грудень (щороку)	Департамент реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації, обласні бібліотечні заклади (за згодою), військові адміністрації населених пунктів	Обласний бюджет	300,0	100,0	100,0	100,0	Охоплення заходами 1500 осіб щороку
Всього за напрямом 1:					Всього, у т.ч.:	700,0	100,0	300,0	300,0	
					Обласний бюджет	700,0	100,0	300,0	300,0	
2.	Забезпечення дотримання посадовими і службовими особами органів державної влади та органів місцевого самоврядуван	1. Підвищення кваліфікації категорій слухачів з теми «Формування мовленнєвої компетентності педагога»	Постійно згідно з графіком проведення курсів	Комунальний вищий навчальний заклад «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради (за згодою)						Охоплення відповідними заходами не менше 11 тис. осіб

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	ня, іншими посадовими та службовими особами вимог закону щодо обов'язковості використання державної мови під час виконання своїх посадових обов'язків, недопущення її дискримінації	2. Здійснення періодичного інформування щодо відповідних вимог мовного законодавства	Протягом року	Структурні підрозділи обласної державної адміністрації, районні державні (військові) адміністрації, військові адміністрації населених пунктів						Охоплено 5 тис. осіб
		3. Здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства щодо функціонування державної мови при веденні діловодства та при виконанні посадових обов'язків працівниками органів державної влади та органів місцевого самоврядування, комунальних підприємств, установ та організацій	Постійно	Структурні підрозділи обласної державної адміністрації, районні державні (військові) адміністрації, військові адміністрації населених пунктів						Забезпечено дотримання вимог законодавства щодо функціонування державної мови
	Всього за напрямом 2:				-	-	-	-	-	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
3.	Мотивування населення області до вивчення, навчання та спілкування українською мовою, запровадження та реалізації відповідних проєктів	1. Проведення національно-патріотичних, культурно-мистецьких, інформаційних, соціокультурних та просвітницьких заходів, які сприятимуть популяризації української мови, підвищенню престижу її використання, формуванню національної ідентичності українську мову через	Протягом року	Управління освіти і науки обласної державної адміністрації, Департамент реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації, районні державні (військові) адміністрації, військові адміністрації населених пунктів						Охоплення відповідними заходами не менше 80 тис. осіб
		2. Організація проведення міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка	Листопад (щороку)	Управління освіти і науки обласної державної адміністрації, комунальний вищий навчальний заклад «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради (за згодою), районні державні						Охоплення відповідними заходами не менше 2 тис. здобувачів освіти

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
				(військові) адміністрації, військові адміністрації населених пунктів						
		3. Організація проведення Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика	Листопад (щороку)	Управління освіти і науки обласної державної адміністрації, комунальний вищий навчальний заклад «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради (за згодою), районні державні (військові) адміністрації, військові адміністрації населених пунктів						Охоплення відповідними заходами не менше 8 тис. здобувачів освіти
		4. Проведення мовно- виховних заходів у зкладах загальної середньої освіти (свята рідної мови, дитячі ранки, виховні години, конкурси знавців	Протягом року	Районні державні (військові) адміністрації, військові адміністрації населених пунктів						Охоплення відповідними заходами не менше 80 тис. осіб

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
		української мови, вікторини тощо)								
		5. Проведення заходів з популяризації читання серед населення області (конкурси, зустрічі, культурно-мистецькі акції, казкові та театральні мандрівки тощо)	Протягом року	Департамент реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації, районні державні (військові) адміністрації, військові адміністрації населених пунктів	Обласний бюджет	600,0	200,0	200,0	200,0	Охоплено заходами понад 6 тис. осіб
	Всього за напрямом 3:				Всього, у т.ч.:	600,0	200,0	200,0	200,0	
					Обласний бюджет	600,0	200,0	200,0	200,0	
4.	Розроблення та відкриття мережі курсів з вивчення української мови, зокрема дистанційних та онлайн-курсів, для різних категорій осіб, у тому числі на	1. Забезпечення доступу до безкоштовних онлайн-курсів у бібліотеках та клубних закладах територіальних громад	Протягом року	Департамент реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації, військові адміністрації населених пунктів						Кількість охоплених осіб – понад 2 тис.
		2. Продовження діяльності розмовного клубу «Дивослово», реалізація проєкту.	Протягом року	Департамент реалізації гуманітарної політики обласної	Обласний бюджет	700,0		350,0	350,0	Кількість охоплених осіб – близько 18 тис.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	безоплатній основі, здійснення інших заходів щодо сприяння опануванню державної мови	«Курси української мови для всіх категорій користувачів, включаючи державних службовців, вчителів, студентів, військовослужбовців, приватних підприємців, людей похилого віку та інших», розроблення модуля в рамках підвищення кваліфікації вчителів «Українська мова – жива»		державної адміністрації, комунальний заклад «Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. О.Гончара» Херсонської обласної ради (за згодою)						
Всього за напрямом 4:					Всього, у т.ч.:	7000,0		350,0	350,0	
					Обласний бюджет	700,0		350,0	350,0	
5.	Покращення якості викладання державної мови в закладах освіти	1. Створення та підтримка ресурсу для онлайн-спілкування професійної спільноти вчителів української мови	2023 рік	Комунальний вищий навчальний заклад «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради (за згодою)						Створення одного ресурсу для 4 тис. користувачів
		2. Проведення майстер-класів, педагогічних	Протягом року	Комунальний вищий						Охоплення відповідними

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
		студій для вчителів з питань викладання української мови як державної та з викладання навчальних предметів українською мовою		навчальний заклад «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради (за згодою)						заходами не менше 4 тис. осіб
Всього за напрямом 5:										
6.	Формування цілісного національного інформаційно-культурного простору	1. Поповнення фондів бібліотек кращими творами національної та світової художньої літератури, довідковими, науково-популярними виданнями з різних галузей знань, виданих українською мовою	Протягом року	Департамент реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації, військові адміністрації населених пунктів	Всього, у т.ч.: Обласний бюджет Інші місцеві бюджети	- 1200,0 900,0 300,0	- 400,0 300,0 100,0	- 400,0 300,0 100,0	- 400,0 300,0 100,0	Поповнено фонди бібліотек виданнями українською мовою
		2. Створення в бібліотеках, музеях області постійно діючих книжкових виставок, тематичних стендів, переглядів літератури, присвячених пам'ятних датам та видатним особистостям Херсонщини	Протягом року	Департамент реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації, військові адміністрації населених пунктів						Створено в кожному закладі відповідні книжкові виставки, стенди тощо
		3. Поширення тематичних матеріалів,	Протягом року	Управління внутрішньої та						Поширено відповідні

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
		здійснення інформаційного супроводу проведених заходів на офіційному вебсайті Херсонської обласної державної адміністрації, районних державних (військових) адміністрацій, військових адміністрацій населених пунктів та в соціальних мережах і в засобах масової інформації області		інформаційної політики апарату обласної державної адміністрації, районні державні (військові) адміністрації, військові адміністрації населених пунктів						тематичні матеріали, забезпечено інформаційний супровід
		4. Підтримка громадських ініціатив, спрямованих на популяризацію української мови	Протягом року	Управління внутрішньої та інформаційної політики апарату обласної державної адміністрації, Департамент реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації, районні державні (військові) адміністрації, військові						Підвищено рівень інформованості населення з питань функціонування та розвитку української мови

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
		5. Розміщення друкованої соціальної реклами, спрямованої на популяризацію української мови, на зовнішніх рекламних конструкціях, у громадському транспорті	Протягом року	Управління внутрішньої та інформаційної політики апарату обласної державної адміністрації, Департамент реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації, районні державні (військові) адміністрації, військові адміністрації населених пунктів	Всього, у т.ч.: Обласний бюджет Інші місцеві бюджети	105,0 75,0 30,0	35,0 25,0 10,0	35,0 25,0 10,0	35,0 25,0 10,0	Заплановано щороку: виготовлення та розміщення 40 постерів розміром 3 м на 6 м; виготовлення та розміщення 20 сітілайтів; виготовлення та розміщення в громадському транспорті 140 плакатів формату А3
Всього за напрямом 6:					Всього, у т.ч.:	1305,0	435,0	435,0	435,0	
					Обласний бюджет	975,0	325,0	325,0	325,0	
					Інші місцеві бюджети	330,0	110,0	110,0	110,0	
Усього витрат на виконання Програми:					Всього, у т.ч.:	3305,0	735,0	1285,0	1285,0	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
					Облас- ний бюджет	2975,0	625,0	1175,0	1175,0	
					Інші місцеві бюджети	330,0	110,0	110,0	110,0	

Директор Департаменту
реалізації гуманітарної політики
обласної державної адміністрації

Віолетта ЦАРЬКОВА